

Завод за заштиту природе Србије

СПОМЕНИК ПРИРОДЕ
"САРМАТСКИ КАРБОНАТИ БРДА
КАРАУЛА"

СТУДИЈА ЗАШТИТЕ

Београд, 2013. година

НАЗИВ ПРИРОДНОГ ДОБРА

„Сарматски карбонати брда Караула“

ВРСТА ПРИРОДНОГ ДОБРА

Споменик природе – геолошко – палеонтолошки

КАТЕГОРИЈА ПРИРОДНОГ ДОБРА ПРЕМА КЛАСИФИКАЦИЈИ НАЦИОНАЛНОГ ЗАКОНОДАВСТВА И СВЕТСКЕ УНИЈЕ ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ (IUCN)

Према класификацији националног законодавства заштићено природно добро припада III категорији – заштићено подручје локалног значаја. По IUCN категорији управљања заштићеним природним добрима, добро припада: **Категорија III – Споменик природе или обележје**

Категоријом III заштићених подручја издвајају се и штите одређене природне вредности и добра, која могу бити рељеф, морска хрид или пећина, геолошке појаве (фосилна лежишта, геолошки профили, спелолошки објекти, водопади, и др.) или живе форме (шума, парк шума, паркови, појединачна стабала, и др.). Ово су најчешће мала подручја по површини и обично веома атрактивна за посетиоце (Dudley, 2008).

МЕЂУНАРОДНИ СТАТУС ПРИРОДНОГ ДОБРА

IUCN листа националних паркова и заштићених подручја (United Nations List of National parks and Protected Areas): Не уписује се због мале површине (испод 100ha).

Листа светске баштине (World Heritage List) и друге међународне листе: нема основа за предлагање.

ОСНОВНЕ ПРИРОДНЕ И СТВОРЕНЕ ВРЕДНОСТИ

Један од типских локалитета маринско – бракичног миоцена Поморавља и ниске Шумадије представља брдо Караула код Велике Плане. Сарматски карбонати брда Караула доступни су посматрању кроз два профила различитих димензија, изграђена од песковитих кречњака и слабевезаних пескова, који се наизменично смењују. Слојеви у зависности од профила на којима се налазе имају различити просторни положај. Профил правца пружања СИ-ЈЗ (профил А), дужине око 20 m, а висине до 5 m изграђен је од слојева пескова и песковитих кречњака који тону под углом од 50° ка ЈЗ. Наспрам овог профила налази се профил изграђен од истих литолошких чланова (профил Б), а чији слојеви падају под углом од 10° ка ЈЗ. Овај профил је дужине око 8 m, а висине око 2 m. Различити положаји слојева последица су снажне тектонске активности крајем сармата и почетком панона, која је довела до издизања, разламања и диференцијалног кретања блокова на брду Караула, формирајући од њега хорстовску структуру. На овом локалитету

прикупљена је бројна макро фауна мекушаца (фораминифери, гастроподи и бивалвије), како целих љуштура, тако и отисака и калупа. Појава орјентисаних отисака пужева (*Pirenella*, *Cerithium*) на површинама слојевитости песковитих кречњака, указује да се седиментација вршила у приобалним плитководним просторима (плажа). Осим макрофосилне асоцијације мекушаца, у песковима и песковитим кречњацима са Карауле, јавља се и микрофауна фораминифера која указује на присуство две биостратиграфске зоне доњег сармата тј. волинског подката. Имајући у виду све наведено профили сарматских карбоната брда Караула значајани су као објекти проучавања из области:

- ❖ стратиграфије,
- ❖ палеонтологије (као налазиште фосила),
- ❖ седиментологије,
- ❖ палеогеографије,
- ❖ биостратиграфије и
- ❖ неотектонике.

Као геолошко – палеонтолошки објекат, неогене старости, уписан је у Инвентара објеката геонаслеђа Србије, предлог бр. 14.

ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ ПРИРОДНОГ ДОБРА

Брдо Караула налази се у западном делу општине Велика Плана, која је у Централној Србији и припада Подунавском округу, а од Београда је удаљена око 90 km. Природно добро се у потпуности налази у К.О. Радовање.

ПОВРШИНА

Површина заштићеног Споменика природе је 1,1533 ha.

РЕЖИМ ЗАШТИТЕ

На заштићеном природном добру „Сарматски карбонати брда Караула“ које се предлаже за заштиту као споменика природе установљава се режим заштите II (другог) степена.

УПРАВЉАЧ

Туристичко спортски центар „Велика Плана“.